

Samen voor succes in armoedebestrijding: Oss

*Onderzoek en advies in het kader van de Nederlandse
Stedenestafette 2010*

Marie-Christine van Dongen
Astrid Huygen
Diane Bulsink

December 2010

Inhoud

1	De Stedenestafette in Oss	5
1.1	De Stedenestafette	5
1.2	De manifestatie van Oss	6
1.3	Leeswijzer	6
2	Minima en inkomensondersteuning in Oss	7
2.1	Kerncijfers over de gemeente	7
2.2	De gemeentebevolking in tien inkomensgroepen verdeeld	8
2.3	Wie zijn de minima in Oss?	9
2.4	De regelingen voor minima in Oss	10
3	Armoedebeleid in Oss: de gemeente en maatschappelijke organisaties	13
3.1	Inzet van de gemeente	13
3.2	De inzet van maatschappelijke organisaties	17
3.3	Minima over minimabeleid	19
3.4	Mooie projecten voor de minima	19
4	Samenwerken aan armoedebeleid in Oss	21
4.1	Inkomensverbetering en maatschappelijke participatie van minima	21
4.2	Samenwerking binnen het gemeentelijke apparaat	21
4.3	Samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties	24
4.4	Samenwerking van maatschappelijke organisaties en groepen onderling	27
4.5	Lokale samenwerkingsverbanden	28
5	Versterking van de lokale sociale agenda in Oss	31
5.1	Wensen voor de lokale sociale agenda	31
5.2	Wensen voor samenwerking	32
6	Samen verder werken aan succes: conclusies en aanbevelingen	35
7	Literatuur en documenten	37
Bijlagen		
1	Wensen voor de lokale sociale agenda	39
2	Over het onderzoek in Oss	41

1 De Stedenestafette in Oss

1.1 De Stedenestafette

2010 is het Europese Jaar ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, en Nederland doet mee. Armoede en sociale uitsluiting zijn ook in Nederland hardnekkige fenomenen, die volgens Europese cijfers ongeveer 10% van de bevolking raken. Het tegengaan van armoede en uitsluiting gebeurt vooral lokaal. Het huidige beleid is steeds meer gericht op het doorbreken van afhankelijkheid en het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid.

Op initiatief van MOVISIE en het Verwey-Jonker Instituut is er dit jaar een Stedenestafette: 23 gemeenten, waaronder Oss, zullen elkaar het stokje doorgeven om aandacht te genereren voor armoede in Nederland. Lokale initiatieven krijgen door de Stedenestafette meer bekendheid en gemeenten krijgen de gelegenheid om van elkaar te leren. Ook gaat het in de Stedenestafette om versterking, vernieuwing en verbetering van de lokale samenwerking ten behoeve van de minima. Aan het eind van het jaar zal de opbrengst van de Stedenestafette gepresenteerd worden aan landelijke en Europese publieke en private actoren.

In dit kader heeft het Verwey-Jonker Instituut een onderzoek uitgevoerd naar de samenwerking op het gebied van armoede en sociale uitsluiting in de gemeente Oss. Voor dit onderzoek is bestaand, onafhankelijk onderzoek over de gemeente geanalyseerd, zijn beleidsdocumenten bestudeerd, zijn er interviews gehouden met drie belangrijke spelers in de gemeente op het gebied van armoede en sociale uitsluiting (regievoerders) en met drie vertegenwoordigers van minima, en is er een digitale enquête afgenomen onder ambtenaren en medewerkers van maatschappelijke organisaties (zie Bijlage 2 voor meer details over het onderzoek). De informatie die het onderzoek heeft opgeleverd, is verwerkt tot dit rapport.

1.2 De manifestatie van Oss

De gemeente Oss heeft in het kader van het Europees Jaar op 18 oktober 2010 een manifestatie georganiseerd. Het doel van deze manifestatie was om de lokale samenwerking verder te versterken, het gebruik van de door de gemeente uitgevoerde regelingen verder te bevorderen en de communicatie met en over de beoogde doelgroepen te versterken.

De manifestatie bestond uit een aantal onderdelen. Na het welkomstwoord van de wethouder werd het estafettestokje aan de gemeente Oss overhandigd. Vervolgens werd een film vertoond over lokale armoede-initiatieven in Oss. De manifestatie werd afgesloten met een debat tussen twee wethouders en twee beleidsmedewerkers van verschillende gemeenten. De discussie ging over het niet-gebruik van regelingen, lokale samenwerking en de toekomst van het armoedebeleid.

1.3 Leeswijzer

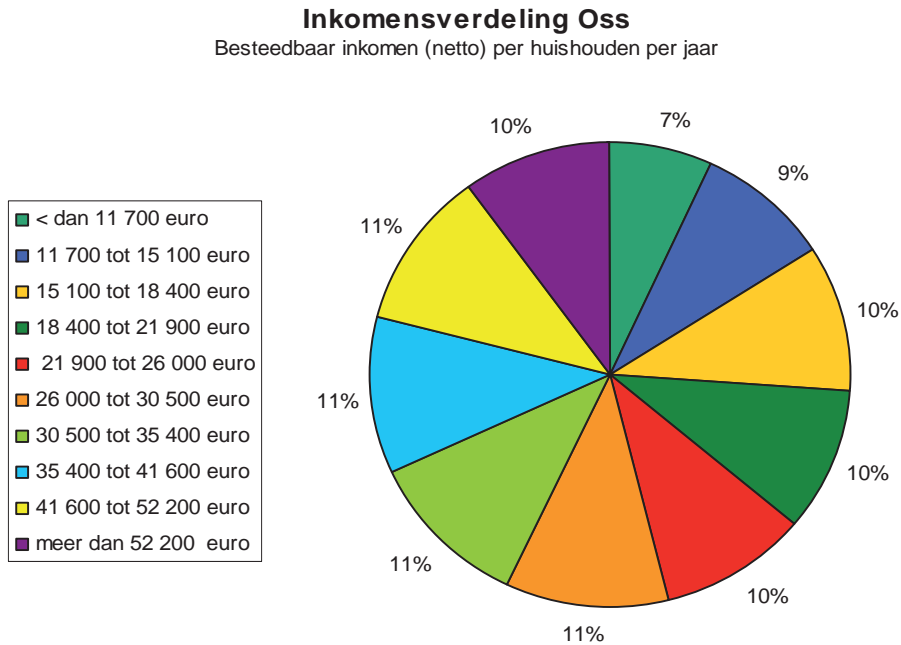
In dit rapport brengen we het beleid en de praktische initiatieven rond armoede en sociale uitsluiting in Oss op hoofdlijnen in kaart. Er zijn zes hoofdstukken, opgebouwd uit een aantal korte paragrafen. Voor de andere gemeenten die deelnemen aan de Stedenestafette zal het rapport op dezelfde manier worden opgezet. De citaten in de tekst zijn afkomstig uit de interviews en de enquête. Het eerste hoofdstuk is de inleiding, met informatie over de manifestatie. Hoofdstuk 2 concentreert zich op de vraag wie de minima zijn in Oss en hoe hun inkomensondersteuning geregeld is. In Hoofdstuk 3 gaan we nader in op het armoedebeleid; zowel de inzet van de gemeente als die van de maatschappelijke organisaties komen aan bod. In Hoofdstuk 4 staat de samenwerking tussen de verschillende partijen centraal. Hoofdstuk 5 heeft de wensen voor de lokale sociale agenda als onderwerp. In Hoofdstuk 6, tenslotte, presenteren we de conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek.

2 *Minima en inkomensondersteuning in Oss*

2.1 *Kerncijfers over de gemeente*

Aantal inwoners (Bron: CBS per 1 januari 2009)	76.730
Aantal uitkeringsgerechtigden (Bron: CBS 2009 3e kwartaal)	7.600
	5.060 arbeidsongeschiktheidsuitkeringen
	1.460 Ww-uitkeringen
	1.080 bijstandsgerechtigden
Aantal huishoudens onder de 120% bijstandsniveaugrens (Bron: StimulanSZ 2008)	3.510
Aantal kinderen in een bijstandssituatie (Bron: Kinderen In Tel. Databoek 2010)	600

2.2 De gemeentebevolking in tien inkomensgroepen verdeeld

Zeven procent van de huishoudens in Oss zit in de laagste inkomensgroep, die minder dan 11.700 euro per jaar te besteden heeft¹. Landelijk varieert dit percentage van 5% tot 23% (bron: CBS 2006: Inkomensverdeling alle huishoudens naar inkomensgroepen).

¹ Het CBS hanteert 10 inkomensgroepen (ieder 10% van het totaal), de categorie die minder verdient dan 11.700 euro per jaar is de eerste 10%-groep.

2.3 *Wie zijn de minima in Oss?*

Minima zijn *'mensen die niet genoeg geld hebben om van te leven'*, aldus een van de respondenten. Armoede uit zich in het niet kunnen deelnemen aan sociale voorzieningen en activiteiten en vaak, als gevolg daarvan, in een beperkt sociaal netwerk. Mensen raken hierdoor sociaal buitengesloten, want ze kunnen niet deelnemen aan activiteiten die geld kosten, en hun kinderen kunnen dat daarom ook niet. Ze hebben het gevoel er niet meer bij te horen. Een vertegenwoordiger van de minima geeft het als volgt aan: *'Het is alsof je als een tweederangsburger behandeld wordt. Je wordt vaak als minder dan niks aangekeken, alsof je geen geestelijke vermogens hebt. Er is soms een soort superioriteitsgevoel bij andere groepen in de samenleving.'* In veel gevallen speelt schaamte ook een rol. *'Mensen lopen er niet mee te koop, ze schamen zich.'*

Een regievoerder die we hebben gesproken geeft aan dat het vaak gaat om meervoudige problematiek. De mensen gaan makkelijk schulden aan, hebben langdurig een laag inkomen en hebben vaak ook psychische problemen. *'Mensen verliezen de regie over hun leven en het wordt vaak van kwaad tot erger.'*

De mensen die we gesproken hebben geven aan dat de groep minima in Oss heel divers is samengesteld. Van oudsher heeft Oss een kleine bijstandspopulatie, aldus een van de regievoerders. Aan de andere kant heeft de regio Oss een relatief lager geschoolde arbeidsmarkt. Daardoor leven er verhoudingsgewijs veel gezinnen in verborgen armoede. De allochtonen zijn relatief oververtegenwoordigd. Hetzelfde geldt voor de eenoudergezinnen, ouderen en gehandicapten, aldus een vertegenwoordiger van de minima.

De ondersteuning waaraan minima behoefte hebben varieert volgens de geïnterviewden.

Ten eerste gaat het hier om financiële ondersteuning, zowel inkomensondersteuning als schuldhulpverlening. En het is belangrijk dat mensen daarbij geholpen worden. Een ambtenaar bij de gemeente constateert dat het gebruik van de schuldhulpverlening de laatste jaren enorm is gestegen. Dit is het gevolg van de stijging van het aantal mensen met schulden, maar ook van een andere werkwijze. Vroeger moesten mensen eerst hun paperassen op orde hebben voordat ze geholpen konden worden, wat nu juist vaak het probleem was. Dat hoeft tegenwoordig niet meer.

Wat verder veel wordt genoemd is dat de minima serieus genomen willen worden, ze willen begrip voor hun situatie. *'Het gebeurt niet altijd bewust, maar soms krijgen we te maken met een wantrouwende houding. Soms hebben mensen deze houding van zichzelf helemaal niet door, maar soms is het ook echt onbegrip.'*

Minima hebben vooral behoefte aan morele steun, het samen praten en delen. Een van de vertegenwoordigers van de minima noemt het maatjesproject als een goed voorbeeld: *'Minima hebben behoefte aan iemand die naast ze staat en een luisterend oor biedt.'*

Ten aanzien van ondersteuning constateert een van de regievoerders een kanteling in Oss richting een meer outreachende benadering van de minima. *'Armoedebestrijding kent vele facetten, zoals maatschappelijke participatie, het aanbieden van werk, het opdoen van sociale contacten en ondersteuning bij schulden. In dit brede terrein van ondersteuning zouden we als gemeente niet alleen verstrekkend moeten zijn, maar ook de confrontatie met de mensen aan moeten gaan. Hoe*

kunnen mensen weer zelfstandig functioneren? Het gaat dan om het overzien van de consequenties van het handelen en daarin zelf keuzes maken. In Oss vindt deze kanteling nu plaats. Wanneer minima een aanvraag doen voor een voorziening, gaan we ook in gesprek om hun zelfredzaamheid te bevorderen. Met alleen geld geven houd je de situatie in stand. Deze ommekeer naar meer outreachend werken vindt nu plaats bij de bijstandsconsulenten en de schuldhulpverlening. Daarbij vindt ook steeds meer samenwerking plaats met het maatschappelijk werk, de Stichting Leergeld en de Sociaal Raadslieden.'

2.4 De regelingen voor minima in Oss

De gemeente Oss kent verschillende regelingen die tegemoet komen aan mensen in een armoedesituatie. Inwoners van Oss kunnen een beroep doen op deze regelingen als hun inkomen maximaal 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm is. Het gaat om maatregelen die het lage inkomen compenseren en om regelingen die volwassenen en kinderen in staat stellen om deel te nemen aan sociale, culturele en sportieve activiteiten.

Tabel 1.1: Armoederegelingen in Oss

Regeling	Inkomensnorm (Wwb=100%)	Bereik regeling 2009
Regeling Meedoen (regeling sociale en culturele activiteiten; regeling schoolkosten; regeling PC-project; minimapas voor het collectief vraagafhankelijk vervoer; en regeling schoolzwemmen)	120%	5.265
Categoriale Regeling Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	120%	1.788
Bijzondere bijstand	120%	4.068
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	100% (ca.)	1.974
Collectieve ziektekostenverzekering	120%	2.222
Langdurigheidstoelage	100%	643
Jaarlijkse kerstpakkettenactie	120%	3.350
Jeugdsportfonds	120%	99

Op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van Oss zijn in 2006 de effecten van het nieuwe minimabeleid van Oss sinds de invoering van de *Wet werk en bijstand* door twee bureaus onderzocht. Het betreft een onderzoek door *De Vonk* in Tilburg, aan de hand van vragenlijsten en gesprekken met mensen uit de doelgroep, en een minima-effectrapportage door het *Nibud*. Deze resultaten staan beschreven in de 'Evaluatie Minimabeleid Wwb Oss'.

Uit de onderzoeken blijkt dat Oss een goed minimabeleid heeft, dat bij de doelgroep voldoende bekend is. Zo luidt de belangrijkste conclusie uit het Nibudonderzoek als volgt: *‘Met het minimabeleid ‘Meedoen is belangrijk’ biedt de gemeente Oss regelingen aan die voor alle onderzochte huishoudens financieel voordeel opleveren. Een groot deel van de kosten voor allerlei sociaal-culturele activiteiten worden hiermee gedekt. Ook de kosten van schoolgaande kinderen worden door de tegemoetkomingsregeling schoolkosten en het PC-project verzacht. Ten slotte zorgt de collectieve aanvullende verzekering ‘Azoss’ ervoor dat huishoudens met een laag inkomen uitgebreid verzekerd zijn voor een lage prijs. Oss kent verder een ruime vergoeding voor de huishoudens van 65 jaar en ouder in de vorm van de categoriale bijzondere bijstand, de Regeling Ocg.’*

Beide bureaus signaleren dat de grootste financiële problematiek bestaat bij echtparen met oudere schoolgaande kinderen (12 tot 18 jaar); voor deze groep is de bestaande regeling schoolkosten niet toereikend. Het Nibud geeft aan dat echtparen met oudere kinderen in Oss de minste bestedingsruimte hebben. Deze huishoudens hebben hogere uitgaven aan bijvoorbeeld schoolkosten, kleding en voeding dan andere huishoudens. Daartegenover staan onvoldoende inkomsten om deze kosten te kunnen dragen. Naar aanleiding van deze onderzoeken heeft de gemeente Oss het beleid aangepast. De schoolkostenregeling is opgetrokken en de regeling voor alleenstaande ouderen is verhoogd.

3 *Armoedebeleid in Oss: de gemeente en maatschappelijke organisaties*

3.1 *Inzet van de gemeente*

Visie en doelstelling van het armoedebeleid

De gemeente Oss vindt dat armoede meer is dan een tekort aan financiële middelen. Armoede is een vorm van sociale uitsluiting, waarin meerdere risico's als een laag inkomen, een slechte arbeidsmarktpositie, problematische schulden, een laag opleidingsniveau, dakloosheid en gezondheidsproblemen vaak samenkomen. Dit gebeurt vooral in situaties waarin nauwelijks uitzicht is op werk of een verandering in leefsituatie. Huishoudens kunnen hierdoor niet volwaardig meedoen in de maatschappij (Gemeente Oss, 2010).

Het gemeentelijke beleid is erop gericht armoede op te sporen, mensen blijvend uit de armoede te helpen en de zelfredzaamheid van deze mensen te vergroten. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. Het streven van de gemeente is om mensen duurzaam uit de armoede te helpen.

Hoewel de gemeente een wettelijke taak heeft op het gebied van armoedebestrijding, leeft binnen het gemeentelijke apparaat ook een sterk gevoel van primaire verantwoordelijkheid hiervoor. Tegelijkertijd bestaat het besef dat daarbij ook andere partijen nodig zijn. Een beleidsmaker verwoordt het als volgt: *'De maatschappelijke organisaties kunnen een rol spelen in situaties waarin de wettelijke mogelijkheden die de gemeente heeft tekort schieten. Daar hebben instellingen een belangrijke rol. De maatschappelijke organisaties, zoals de Voedselbank, zijn voor ons ook een vindplaats voorzover wij mensen die daar komen niet in beeld hebben.'*

De rol die de gemeente wil spelen is dat zij een vangnet wil bieden in de vorm van bijstandsverlening. Daarnaast heeft Oss een palet aan ondersteunende voorzieningen (minimaregelingen). De gemeente wil de regie voeren. 'We zien de klant ook wel als trapezewerker. Als deze persoon valt, valt hij in het vangnet, de bijstand. Voor dat vangnet is de gemeente verantwoordelijk. Ook voor het onderhoud daarvan. Als er onverhoopt toch een gat in dat vangnet zit, dan zijn organisaties nodig om de klant op te vangen. Zoals de Voedselbank en Stichting Leergeld. Onze rol als gemeente is: het bieden van een vangnet, klanten wijzen op (consequenties van) hun gedrag en het bieden van voorzieningen'.

De uitslag van de onlangs gehouden gemeenteraadsverkiezingen (24 november 2010), zou van invloed kunnen zijn op de gemeentelijke koers. Welke gevolgen dit heeft voor het armoede- en participatiebeleid voor de komende jaren is op dit moment nog onduidelijk.

De inhoud van het gemeentelijke armoedebeleid

Als opmaat naar de Stedenestafette heeft de gemeente Oss in 2010 het armoedebeleid opnieuw beschreven (Gemeente Oss, 2010, 'Breed Ondersteund Armoedebeleid'). Dit beleid beoogt integraal te zijn en krijgt vorm vanuit drie pijlers:

1. Materiële ondersteuning (minimabeleid in de vorm van inkomensondersteunde maatregelen).
2. Schuldhulpverlening.
3. Maatschappelijke participatie door werk of andere vormen van maatschappelijk actief zijn (vrijwilligerswerk bijvoorbeeld).

Het armoedebeleid is tot stand gekomen in overleg met alle partners in Oss. De afdeling Zorg en de afdeling Werk en Inkomen dragen zorg voor de uitvoering van het armoedebeleid.

Een geïnterviewde beleidsambtenaar geeft een voorbeeld van hoe het integraal werken in de praktijk gaat: *'We willen mensen niet alleen geld geven, maar ze ook stimuleren om maatschappelijk actief te zijn. We willen ook dat onze consulenten zich bewust zijn van deze brede benadering. Dat doen we door niet alleen te kijken naar datgene waarmee mensen binnenkomen (het aanvragen van een uitkering) maar ook verder te kijken. Spelen er bijvoorbeeld andere zaken die van invloed kunnen zijn op het weer aan het werk gaan, zoals bijvoorbeeld problematische schulden?'*

De nadruk ligt steeds meer op het nagaan waar de kwaliteiten liggen van burgers, wat zij nodig hebben om duurzaam zelfredzaam te zijn. De gemeente vindt dat de beste manier daarvoor regulier werk is, en als dat niet lukt een alternatief dienstverband of vrijwilligerswerk. Het (niet) hebben van werk heeft ook andere consequenties, zoals op het terrein van sociale contacten en de uitstraling op de kinderen. *'We zoeken met de mensen steeds meer naar duurzame oplossingen en daarbij is onze focus: uitstroom naar regulier werk'*, aldus een beleidsambtenaar.

Tegelijkertijd is het integrale werken een punt van aandacht waarop nog verbetering mogelijk is, aldus de beleidsambtenaren. Een ander punt van kritiek is dat de gemeente ervoor moet waken met het ruimhartige armoedebeleid een *comfort zone* te creëren.

Materiële ondersteuning

De materiële ondersteuning die de gemeente Oss biedt aan minima, bestaat uit een aantal inkomensondersteunende maatregelen (zie ook Hoofdstuk 2). Dit zijn:

- De regeling 'Meedoen is belangrijk'. Deze regeling bestaat uit de regeling sociale en culturele activiteiten, de regeling schoolkosten, de regeling PC-project, de minimapas voor het collectief vraagafhankelijk vervoer en de regeling schoolzwemmen.
- De categoriale Regeling Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten.
- De bijzondere bijstand.
- De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.
- De collectieve ziektekostenverzekering.

- De langdurigheidstoelage.
- De jaarlijkse kerstpakkettenactie.
- Het Jeugdsportfonds (sinds juni 2009, voornamelijk voor de duur van twee jaar).

Het gebruik van deze regelingen is in vergelijking met landelijke cijfers hoog. Vooral de kerstpakkettenactie draagt hieraan bij. Het is niet zo dat iedereen uit de potentiële doelgroep een kerstpakket ontvangt, maar iedereen in het zogenaamde lopende bestand krijgt een kerstpakket. Mensen kunnen ook een kerstpakket aanvragen. Deze personen heeft Oss dan gelijk in beeld voor het overige minimabeleid.

Schuldhelpverlening

De tweede pijler waarop het armoedebeleid is gebaseerd, is de schuldhelpverlening. Het team schuldhulpverlening valt onder de afdeling Zorg van Publiekszaken van de gemeente Oss. Hier worden de schuldregelingen (het oplossen van problematische schulden), budgetbeheer en budgetbegeleiding verzorgd. Het beleid ten aanzien van de schuldhelpverlening is geheel herzien en de doelgroep is uitgebreid. Ook zijn de administratieve barrières verwijderd. Het gevolg is een verdubbeling van het aantal aanvragen. De gemeente bereidt nu een beleidsplan voor in het kader van de in te voeren Wet Schuldhelpverlening.

Maatschappelijke participatie

Op het terrein van de maatschappelijke participatie wordt momenteel gewerkt aan een integrale aanpak van problemen die burgers ervaren bij het vinden van werk of bij het anderszins meedoen aan de samenleving. De schotten tussen de verschillende budgetten voor re-integratie, inburgering en educatie moeten hiertoe verdwijnen (gemeente Oss, 'Breed ondersteunend armoedebeleid', 2010). De concretisering van de pijler Maatschappelijke participatie is te vinden in de in 2010 verschenen Participatienota van de gemeente Oss. Hierin staat het beleid op het gebied van re-integratie, inburgering en educatie beschreven, dat is ingegeven door de Wet participatiebudget van januari 2009. Hierin zijn de geldstromen gebundeld voor re-integratie via de Wet Werk en Bijstand (Wwb), voor inburgering via de Wet Inburgering (Wi), en voor educatie via de Wet Educatie Beroepsonderwijs (Web). De inzet van de gemeente Oss richt zich op ondersteuning van mensen die op zoek zijn naar een betaalde baan, en op ondersteuning bij maatschappelijke participatie van mensen met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

Samenvattend stelt de gemeente Oss: *'Participatiebeleid dient zich te richten op arbeidsparticipatie dan wel maatschappelijke participatie van alle inwoners. Die weg willen we inslaan, in de wetenschap dat dat niet op korte termijn gerealiseerd is en bovendien wordt belemmerd door de beperkte financiële mogelijkheden t.g.v. de bezuinigingen en de verwachte toename van het aantal cliënten. In de komende twee jaar zullen we werken aan de randvoorwaarden hiervoor (beter in beeld krijgen van de cliëntgroep en verdere samenwerking met aangrenzende terreinen) en bezien hoe verdere integratie met andere beleidsterreinen gerealiseerd kan worden'* ('Notitie Participatiebeleid', 2010, p.4). Daarbij richt de gemeente Oss zich op drie doelgroepen: mensen die instromen in de bijstand, mensen met een bijstandsuitkering en inwoners met onvoldoende basisvaardigheden. Deze laatste groep bestaat vooral uit inburgeraars en laaggeletterden.

Het participatiebeleid heeft relaties met verschillende andere beleidsterreinen: de Wmo, het armoedebeleid, het economisch beleid, Educatie, Onderwijs, Integratie, Welzijn en WsW. Hieronder volgt een korte uiteenzetting van hoe de gemeente deze relaties ziet, op basis van de 'Notitie participatiebeleid' (gemeente Oss, 2010).

Wmo en welzijn

Relaties tussen het participatiebeleid en de Wmo en welzijn liggen er op verschillende manieren:

- Welzijnsactiviteiten kunnen nadrukkelijker ingezet worden om participatie te bevorderen, bijvoorbeeld van bijstandsgerechtigden. Dat geldt ook voor activiteiten op het gebied van emancipatie en integratie.
- Activiteiten in het kader van participatiebeleid kunnen doelen uit de Wmo ondersteunen, bijvoorbeeld door activiteiten gericht op maatschappelijke participatie te zoeken in de eigen wijk, of door vrijwilligerswerk nadrukkelijker in te zetten als instrument bij participatiebevordering.
- Zorgvoorzieningen binnen de Wmo, zoals de maatschappelijke opvang, de verslavingszorg en de OGGZ, kennen voor een deel dezelfde doelgroep als het participatiebeleid. Samenwerking is hier geboden. Dat geldt ook voor samenwerking met Awbz-gefinancierde voorzieningen, die een bijdrage leveren aan meer participatie van doelgroepen die voor het participatiebeleid en het Wmo-beleid vaak hetzelfde zijn.

De gemeente Oss wil over het bovenstaande in de komende periode nadere afspraken maken met de betrokken partners. Deze afspraken moeten ondermeer gaan over cliënten/deelnemers, doelen en uitstroom/doorstroom.

Armoede

De gemeente Oss ziet participatie tevens als een belangrijk instrument in de strijd tegen armoede. Andersom biedt het armoedebeleid ook aan mensen met lage inkomens de mogelijkheid om te participeren, omdat financiële drempels enigszins geslecht worden.

Economisch beleid

Oss stelt dat een gezond bedrijfsleven een belangrijke voorwaarde is voor (de bevordering van) arbeidsparticipatie. Daarmee is ook het economische beleid een belangrijke pijler als het gaat om participatie. Dit beleid is gericht op het stimuleren van bedrijvigheid. Het komt vooral tot uiting in het werven, behouden en versterken van bedrijven, maar ook in het scheppen van gunstige voorwaarden voor het bedrijfsleven. De gemeente acht een goede onderlinge samenwerking van belang, niet alleen beleidsmatig maar ook op uitvoeringsniveau tussen (de accountmanagers van) Ondernemerszaken en Werk en Inkomen.

Onderwijs en educatie

We lezen in de participatienota dat scholing van werknemers een belangrijk thema is voor het bedrijfsleven en ook blijvend aandacht verdient vanuit de gemeente. De gemeente hecht dan ook belang aan samenwerking tussen onderwijs, gemeente en bedrijfsleven, om te komen tot een optimale fit tussen het opleidingsniveau van schoolverlaters en andere werkzoekenden en de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Het bedrijfsleven heeft een sterk groeiende behoefte aan hoger opgeleiden. Een van de randvoorwaarde hiervoor, zo stelt de gemeente, is de aanwezigheid van een educatieve

infrastructuur in de regio. Het is dan ook toe te juichen dat het ROC een samenwerking met een Hogeschool is aangegaan. Door de recessie staat de ontwikkeling van deze beoogde samenwerking nu op een lager pitje, maar ze is zeker niet van de baan. Ook de schoolverlaters hebben de aandacht (het streven is dat iedereen een startkwalificatie behaalt).

Integratie

De gemeente Oss meldt dat het integratiebeleid is herijkt. De relatie met participatiebeleid is erbij betrokken, want de gemeente ziet een sterke relatie tussen dat integratiebeleid en participatiebeleid. Dat geldt niet alleen voor activiteiten op het gebied van inburgering en educatie, maar ook bij re-integratie. Werk is immers ook een belangrijk instrument als het gaat om de integratie van nieuwe Nederlanders.

Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw)

De Wsw staat voor forse veranderingen. De inzet zal veel meer in reguliere bedrijven moeten plaatsvinden dan nu het geval is. De gemeente ziet de Wsw als een instrument om arbeidsparticipatie te bevorderen.

In de nieuwe opzet kan de Wsw nog nadrukkelijker en voor een grotere groep worden ingezet om zoveel als mogelijk in een reguliere omgeving werk te vinden.

Oss beschrijft in de Notitie Participatiebeleid een aantal voornemens voor de komende jaren. Ten eerste wil de gemeente werk maken van preventie aan de poort. Daarmee wordt bedoeld dat men instroom in de bijstand zoveel mogelijk probeert te voorkomen. Verder wil Oss inzetten op het actief opzoeken en benaderen van laaggeletterden. Op de derde plaats wil de gemeente Oss de samenwerking bij de aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs en scholing verder uitbouwen. Daarnaast gaat Oss de participatieladder² gebruiken om meer inzicht te krijgen in de doelgroep en de resultaten. Ook een gerichtere inzet van participatiesubsidies behoort tot de voornemens voor 2010. In de loop van 2011 zal Oss opnieuw de balans opmaken en de verdergaande integratie van activiteiten en regelingen op het gebied van participatie bekijken.

3.2 De inzet van maatschappelijke organisaties

In Oss zijn een aantal maatschappelijke organisaties actief op het terrein van armoedebestrijding. In 2009 en 2010 heeft de gemeente gesprekken gevoerd over de ontwikkeling van een gemeentelijk minimabeleid naar een breed ondersteund armoedebeleid. Dit hebben zij gedaan met een aantal partijen in Oss, die ontstaan zijn uit particulier initiatief en die het bestrijden van armoede in hun doelstelling hebben staan, zoals de Voedselbank, de Kledingbank, PROTA en Stichting Leergeld³. Daarnaast heeft de gemeente gesproken met het Sociaal Raadsliedenwerk. Zij toetsen voor de

2 Oplopend van trede 1: Geïsoleerd, via 2: Sociale contacten buitenshuis, 3: Deelname aan georganiseerde activiteiten, 4: Onbetaald werk, 5: Betaald werk met ondersteuning, naar trede 6: Betaald werk.

3 Stichting Leergeld is halverwege 2010 opgeheven en is zeer recent in vernieuwde vorm weer opgestart. De nieuwe naam is nu Stichting Leergeld Uden-Oss. Stichting Leergeld heeft weer subsidie aangevraagd en toegekend gekregen voor 2010 en 2011.

vernoemde partijen of mensen hiervan gebruik mogen maken. Ook De Trechter is betrokken bij de gesprekken.

Hieronder vermelden we in het kort waar deze partijen zich voor inzetten en wat ze doen (bron: gemeente Oss 2010).

- *De Voedselbank* verstrekt als noodhulp wekelijks een gratis voedselpakket aan mensen die voor korte of langere tijd financieel echt niet rond kunnen komen. De tweede doelstelling van de Voedselbank is om verspilling van voedsel tegen te gaan. Of mensen in aanmerking komen voor een voedselpakket wordt getoetst door het Sociaal Raadsliedenwerk. Hierbij wordt in principe de landelijke norm van Stichting Voedselbanken Nederland aangehouden. Voor een eenpersoonshuishouden is de norm een netto besteedbaar bedrag voor voedsel, kleding en dergelijke van € 175 per maand (norm 2009).
- *De Kledingbank* heeft een winkel met gratis tweedehands kleding voor arme gezinnen. De Kledingbank werkt op basis van verwijfsbrieven van onder andere het Sociaal Raadsliedenwerk, Vivaan en RIGOM.
- *PROTA*, het Platform Regio Oss Tegen Armoede, heeft als doel het bevorderen van een structurele bestrijding van armoede en het opvangen, bundelen en uitwisselen van signalen van armoede. Zij stimuleert het debat over armoede en sociale uitsluiting door middel van onderzoek en pilotprojecten (op dit moment het zogenaamde Maatjesproject). PROTA heeft ook een solidariteitsfonds voor mensen in acute financiële nood en voor mensen die al lang van een minimuminkomen moeten leven en waarvan de reserves op zijn. Ook heeft PROTA een kerstpakkettenactie en een Werkgroep armoede en kinderen (het doel van deze werkgroep is om armoede in gezinnen en oorzaken van deze armoede te signaleren).
- *Sociaal Raadsliedenwerk* wijst mensen de weg in de doolhof van sociale voorzieningen, wetten, regelingen, formulieren en instellingen. Voor de Voedselbank verzorgt het de toets of mensen hier wel of niet voor in aanmerking komen. Ook voor het solidariteitsfonds van PROTA verzorgt het de toetsing, en Sociaal Raadsliedenwerk is bovendien één van de partijen die verwijfsbrieven schrijft voor de Kledingbank.
- *De Trechter* is het cliëntenplatform van cliënten met een Wwb-uitkering. Het is onderdeel van de Stichting CliëntenPlatform Oss (SCPO) en adviseert de gemeente over zowel het Wwb-beleid (inclusief minimabeleid en bijzondere bijstand) als over de uitvoering hiervan.

De gemeente heeft met deze partijen afspraken gemaakt over samenwerking bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. Deze afspraken gaan over doorverwijzing, voorlichting, toetsing, (jaarlijks bestuurlijk) overleg en de financiële relatie.

3.3 *Minima over minimabeleid*

Aan drie vertegenwoordigers van de minima in Oss vroegen wij hun mening over het gevoerde minimabeleid in de gemeente Oss.

Ze zijn over het algemeen te spreken over het Osse armoedebeleid. Er is veel aandacht voor armoede, de gemeente is hard op weg en de wil is er om de minima te ondersteunen. Dit blijkt volgens de vertegenwoordigers onder meer uit de vele regelingen voor minima. *'Zoals Meedoen is Belangrijk, de computerregeling voor kinderen, de bijzondere bijstand, het Bureau Sociale Raadsliden, de Aboutaleb-gelden waardoor er een Sportfonds is gekomen voor kinderen, en Stichting Leergeld'*. De minima zijn ook te spreken over de aanvraagprocedure voor regelingen. *'Als je regelingen aanvraagt dan heb je maar één formulier nodig en hoef je maar één keer je verhaal te doen'*.

Wat beter kan is de bekendheid van regelingen bij medewerkers van bijvoorbeeld het Zorgplein en soms de wat passieve houding van de casemanager/consulent in het verwijzen naar relevante regelingen. Een ander genoemd verbeterpunt is dat de door de gemeente beloofde sociale kaart er nog niet is. Een ander vindt het niet doorzichtig wanneer mensen gebruik kunnen maken van de Bijzondere bijstand. *'Het verschilt hoe medewerkers ermee omgaan. Dit zou meer uniform moeten, zonder het maatwerk te verliezen.'*

De geïnterviewde minima hebben het gevoel dat de gemeente zich goed inzet om de minima te bereiken. De indruk is dat minima over het algemeen op de hoogte zijn als ze in een uitkerings situatie zitten. De werkende armen zijn misschien minder op de hoogte. *'Dit zou beter kunnen door bijvoorbeeld de sociale kaart, met daarin onder andere alle regelingen, huis-aan-huis te verspreiden. Dit is zeker handig voor ouderen, want daar zit ook veel verborgen armoede.'* De indruk is dat het bereik de laatste jaren sterk verbeterd is door het koppelen van bestanden.

Oss heeft een Cliëntenplatform dat zich bezighoudt met het minimabeleid. Het platform is een belangrijk adviesorgaan voor de gemeente. De gemeente en het Cliëntenplatform hebben tweemaandelijks regulier overleg en bespreken onder andere nieuw beleid. Ze geven gevraagd en ongevraagd advies. Zij voelen zich gehoord. In het platform hebben een aantal vertegenwoordigers van instellingen zitting, maar verder vooral de cliënten zelf. Punt van kritiek is dat de beleidsstukken soms te laat worden aangeleverd. *'Het eerder aanleveren van stukken zou wenselijk zijn.'*

3.4 *Mooie projecten voor de minima*

We hebben de vertegenwoordigers van de minima gevraagd of ze voorbeelden kunnen geven van goede, inspirerende projecten in Oss. We noemen hier een aantal projecten (of acties) die door hen genoemd zijn als voorbeeld van een sterke samenwerking in het kader van de zelfredzaamheid van mensen die moeten rondkomen van een minimuminkomen.

KIDZ TAZ

Actie schoenendoos is een bestaande actie in Nederland. Kinderen vullen een schoenendoos met speelgoed voor ontwikkelingslanden. In de Osse variant kunnen mensen een rugzak vullen met speelgoed voor kinderen uit gezinnen die op het sociaal minimum zitten. Een rugzak kan gevuld worden voor kinderen van 4-6 jaar, 7-9 jaar of 10-12 jaar en voor een jongen of een meisje. Op 26 juni 2010 was er een feestmiddag, waarop de kinderen de rugzak krijgen. De kinderen krijgen een onbezorgde middag en de tas wordt meegegeven. Dit gebeurt met medewerking van de Voedselbank en de Kledingbank; zij zorgen voor de namen van de kinderen.

De actie Kidz Taz is georganiseerd door de werkgroep AEK, onderdeel van PROTA. De werkgroep AEK staat voor Armoede en Effecten op Kinderen. De werkgroep bestaat sinds 1997 en richt zich op kinderen uit zo'n 1.200 gezinnen in Oss die moeten rondkomen van een laag inkomen. Ze hebben dit jaar 120 kinderen kunnen bereiken. In 2011 gaan ze deze actie weer organiseren.

Maatjesproject van PROTA

Negen of tien mensen zijn opgeleid om maatje te zijn voor mensen in een minimasituatie. De bedoeling is naast de persoon te zijn en er zijn, zonder een vooraf vastgestelde doelstelling. Dit project is net gestart. Het initiatief van de invulling ligt bij de cliënt. Mensen zijn voor een jaar maatje.

Ruil-Kring

Al enkele jaren heeft Oss een Ruil-Kring. Dit is een groep mensen die onderling goederen en diensten ruilen zonder dat er geld aan te pas komt. De betaling vindt plaats in talenten. Dit zijn bij de start afgesproken ruileenheden. Het aantal bij- en afgeschreven talenten wordt geadmistreerd. Er is een kerngroep van vijf mensen die een vinger aan de pols houden voor alles wat met de Ruil-Kring te maken heeft.

4 *Samenwerken aan armoedebeleid in Oss*

Vijf ambtenaren en negen medewerkers van maatschappelijke organisaties lieten zich in onze enquête uit over de samenwerking rondom de armoedebestrijding in Oss. Daarnaast hebben de interviews met de regievoerders (van de gemeentelijke afdelingen Maatschappelijke ontwikkeling en Werk en Inkomen) en met vertegenwoordigers van minima (Sociale Raadslieden, AEK en PROTA) veel informatie opgeleverd over deze samenwerking. In de enquête is geen onderscheid gemaakt tussen samenwerking op beleidsniveau en samenwerking op uitvoerend niveau.

4.1 *Inkomensverbetering en maatschappelijke participatie van minima*

Uit de interviews met de regievoerders en de vertegenwoordigers van de minima komt naar voren dat de gemeente Oss samenwerking hoog in het vaandel heeft staan, zowel tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties en groepen, als tussen de maatschappelijke organisaties en groepen onderling.

Onze gesprekspartners signaleren een verbeterde samenwerking, ondermeer doordat er tweemaal per jaar een overleg met alle betrokken partijen plaatsvindt. Daarbij informeren ambtenaren de maatschappelijke organisaties over gemeentelijke plannen. Ook informeren deelnemers elkaar over wat er gebeurt en welke knelpunten worden ervaren. De samenwerking heeft betrekking op alle facetten van het gemeentelijke beleid, aldus een van de regievoerders, namelijk participatie, schuldhulpverlening en inkomensondersteuning.

In de enquête is eveneens gevraagd naar de mate en vormen van en het oordeel over de samenwerking binnen de gemeente en tussen maatschappelijke organisaties. Daarover in de volgende paragrafen meer.

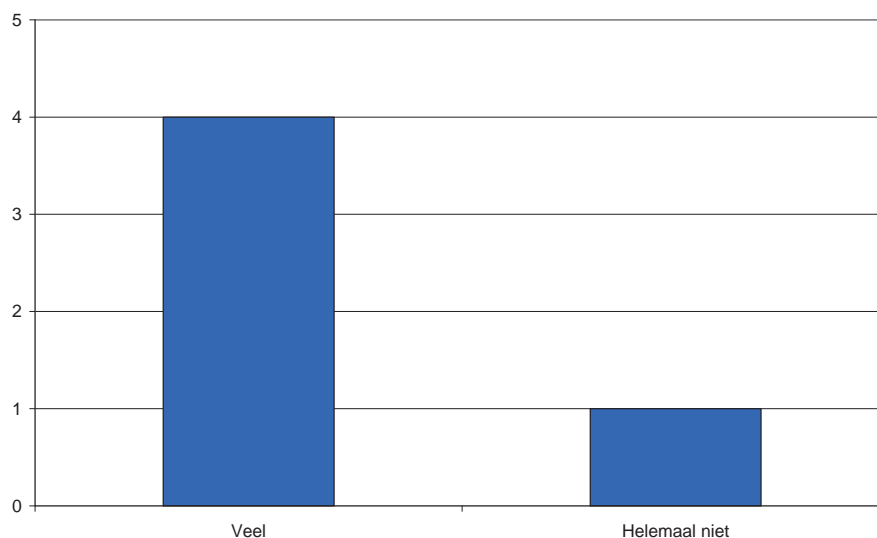
4.2 *Samenwerking binnen het gemeentelijke apparaat*

Binnen de gemeente Oss zitten de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering bij twee verschillende diensten, wat overigens niet wil zeggen dat het twee gescheiden terreinen zijn. Tussen beide terreinen bestaat volgens de gemeentelijke regievoerders een goede relatie; de cultuur is dat men met elkaar wil samenwerken. Het beleid wordt in overleg met beleidsuitvoering ontwikkeld. *'In de voorbereiding van het beleid zoeken we elkaar op.'* In de huidige constructie valt alle beleidsontwik-

keling op sociaal gebied nu binnen één beleidsafdeling, en dat komt de afstemming ten goede, aldus een van de regievoerders. *'Zo is de link tussen armoedebeleid en jeugd en onderwijs nu gemakkelijker te leggen.'* Daar wordt tegelijkertijd wel een kanttekening bij gezet, want *'je moet blijven benoemen wie waarvoor verantwoordelijk is. Dit vereist continue aandacht.'*

Kijken we naar de enquête, dan vinden de meeste ambtenaren die de vragenlijst hebben ingevuld dat ze veel hebben samengewerkt met andere gemeentelijke afdelingen (zie figuur 4.1). De afdelingen/beleidsterreinen die het meest worden genoemd zijn de afdeling Werk en Inkomen, de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling en de afdeling Zorg. Het gaat dan in bijna alle gevallen zowel om inkomensverbetering als om het bevorderen van maatschappelijke participatie. Vervolgens hebben de onderzoekers ook de vraag voorgelegd om wat voor vorm van samenwerking het dan meestal gaat. De samenwerking blijkt in de meeste gevallen te gaan om betrokkenheid bij beleidsvorming. Maar de betrokkenen noemen ook het uitwisselen van informatie en onderling overleg over de grote lijnen in beleidsvorming relatief vaak. Bijna alle ambtenaren geven aan dat de samenwerking met de gemeente op een bepaalde doelgroep is gericht. In de meeste gevallen worden kinderen van minima en ouderen genoemd.

Figuur 4.1 Hoeveel werken gemeentelijke afdelingen met elkaar samen? (n=5)

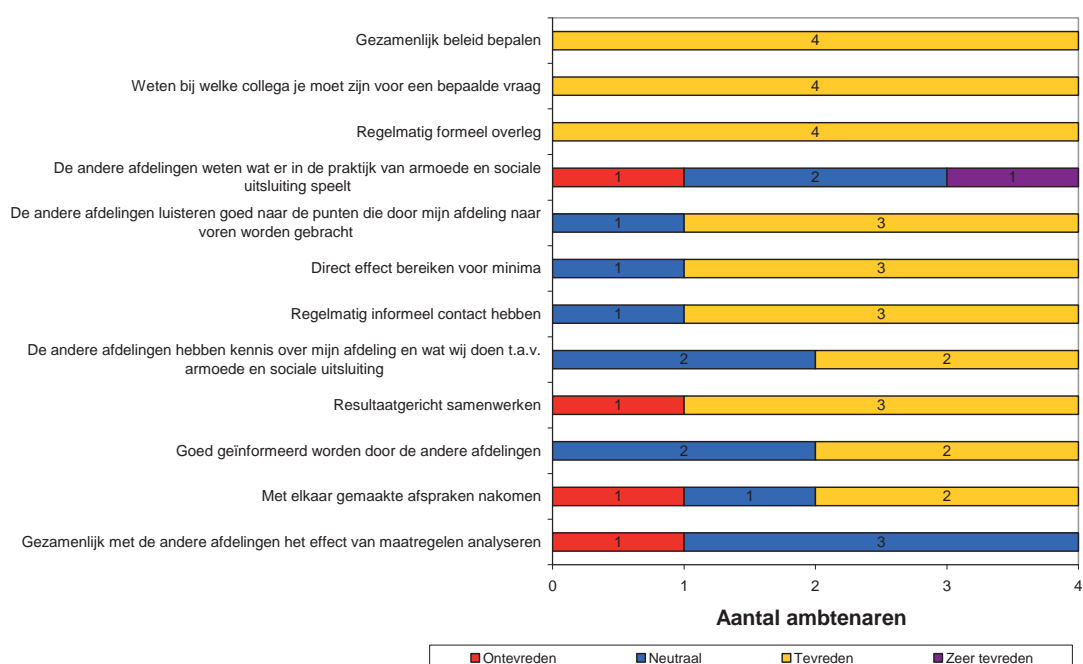

Beoordeling van de samenwerking binnen de gemeente

In de enquête hebben we de beleidsambtenaren gevraagd wat ze vinden van de samenwerking binnen het gemeentelijke apparaat. De ambtenaren beoordelen de interne samenwerking met een 7,0. Daarbij vinden ze bijna alle aspecten ten aanzien van de samenwerking die ze voorgelegd krijgen belangrijk of zeer belangrijk. De aspecten die het belangrijkste worden gevonden zijn resultaatgericht werken, direct effect bereiken voor de minima en gezamenlijk beleid bepalen.

We hebben ook gevraagd naar de tevredenheid over de verschillende aspecten in de samenwerking. Figuur 4.2 laat zien dat de ambtenaren over de meeste aspecten van samenwerking overwegend tevreden zijn. Het meest tevreden zijn ze over het gezamenlijk beleid bepalen, weten bij welke collega je moet zijn voor een bepaalde vraag en het formeel overleg. Enkele aspecten scoren relatief laag. Dit geldt vooral voor het gezamenlijk met andere afdelingen het effect van maatregelen analyseren. Maar ook het nakomen van met elkaar gemaakte afspraken en goed geïnformeerd worden door andere afdelingen scoort relatief laag.

Figuur 4.2 Tevredenheid over de samenwerking met de andere gemeentelijke afdelingen (n=7)

Volgens de gemeenteambtenaren zijn verbeteringen mogelijk ten aanzien van de onderlinge samenwerking. Dit betreft de volgende punten:

- Het delen van betrokkenheid.
- Verduidelijking van verantwoordelijkheid.
- Planmatig werken.
- Resultaten en bereik in beeld brengen en in- en extern terugkoppelen.
- Nog betere communicatie, vooral op financieel terrein (de beleidsafdeling maakt beleid, maar budgetten zitten bij de uitvoerende afdeling. Dat is soms ondoorzichtig).
- Op basis van monitoringsgegevens beleid evalueren en aanpassen.

Uit deze bevindingen, maar ook uit de gehouden interviews blijkt dat de samenwerking binnen de gemeente Oss nog verder verbeterd kan worden. Opvallend in de enquêteresultaten is dat de ambtenaren veel waarde hechten aan goed geïnformeerd worden door andere afdelingen en het gezamenlijk bepalen van het beleid. Vooral het eerstgenoemde aspect, dat de respondenten het allerbelangrijkst vinden, kan nog verbeterd worden.

4.3 Samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties

Alle organisaties hebben het afgelopen jaar met de gemeente samengewerkt op het gebied van armoedebestrijding of het bevorderen van de participatie van minima. In de meeste gevallen werd zelfs veel samengewerkt met de gemeente. In de meeste gevallen ging het dan om het bevorderen van maatschappelijke participatie en in iets meer dan de helft van de gevallen ging het om inkomensverbetering. De samenwerking blijkt in bijna alle gevallen (bij zeven van de negen organisaties) om het uitwisselen van informatie te gaan. Wat ook veel wordt genoemd is contact over individuele cases en het betrokken worden bij gemeentelijke beleidsvorming.

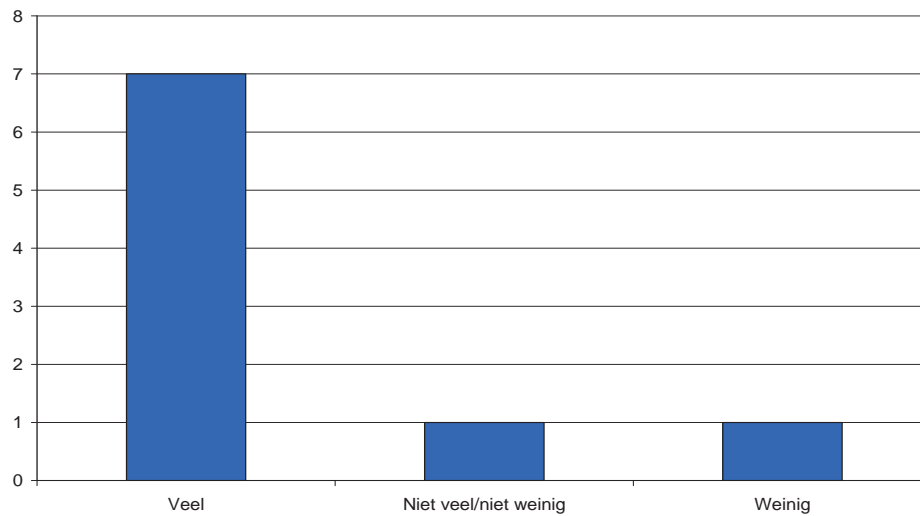
Alle medewerkers van de maatschappelijke organisaties geven aan dat de samenwerking met de gemeente op een bepaalde doelgroep is gericht. Het gaat dan vaak om bijstandsgerechtigden en de groep arbeidsongeschikten en chronisch zieken. Ook ouderen, kinderen van minima, minima met een baan, en dak- en thuislozen worden relatief vaak genoemd.

Alle ambtenaren die de vragenlijst hebben ingevuld, geven aan samen te werken met maatschappelijke organisaties op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Het gaat dan vooral om samenwerking met belangenbehartigers van minima. De samenwerking heeft in de meeste gevallen betrekking op het uitwisselen van informatie en het gezamenlijk organiseren en uitvoeren van projecten. De samenwerking is daarbij vaak gericht op een specifieke doelgroep, namelijk kinderen van minima, bijstandsgerechtigden en ouderen.

Beoordeling van de samenwerking met de gemeente

De maatschappelijke organisaties waarderen de samenwerking met de gemeente gemiddeld met een 7,0. Eén organisatie geeft de samenwerking een onvoldoende, de andere organisaties geven een 6 (3x) of een 8 (5x) als rapportcijfer. De waardering varieert met andere woorden behoorlijk.

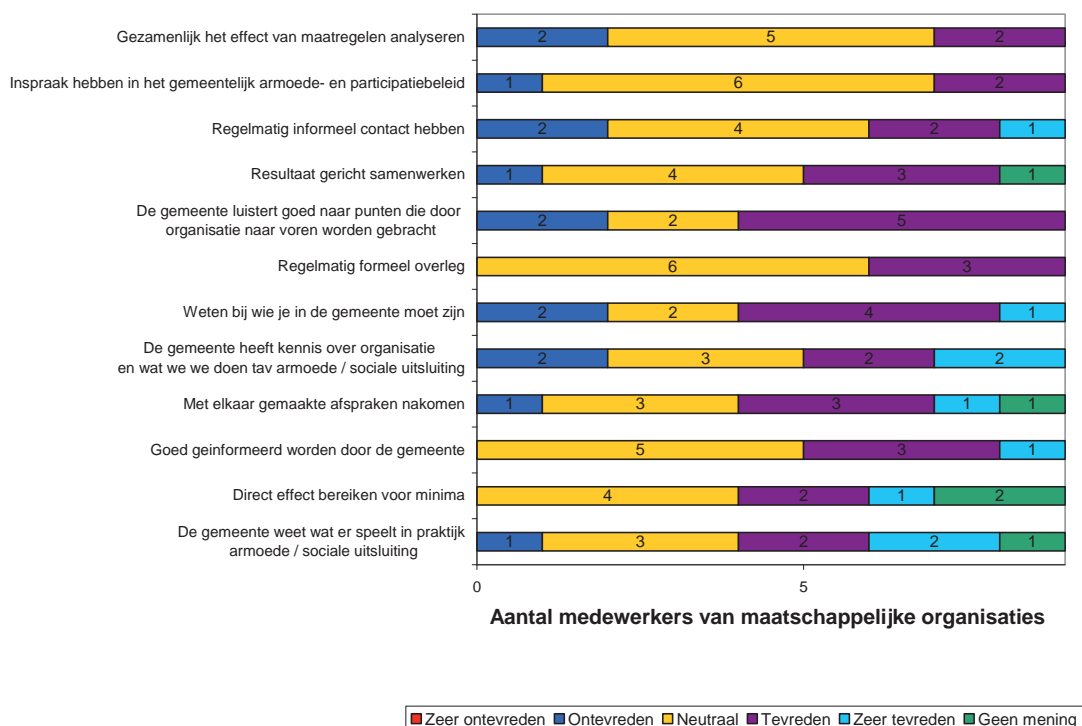
Figuur 4.3 Hoe vaak werken maatschappelijke organisaties samen met de gemeente? (n=9)

Het meest tevreden zijn de maatschappelijke organisaties over het feit dat de gemeente weet wat er in de praktijk speelt op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Het minst tevreden zijn de organisaties over het gezamenlijk analyseren van de effecten van de maatregelen. Figuur 4.4 geeft een overzicht van de aspecten en de mate van tevredenheid van de medewerkers van de organisaties hierover.

Alle aspecten worden belangrijk tot zeer belangrijk gevonden. De aspecten die het belangrijkste worden gevonden, zijn dat de gemeente weet wat er in de praktijk van armoede en sociale uitsluiting speelt, dat ze goed geïnformeerd worden door de gemeente, dat ze de met elkaar gemaakte afspraken nakomen, en tenslotte dat de maatschappelijke organisaties weten bij wie ze in de gemeente moeten zijn. Opvallend is dat de meeste van deze genoemde aspecten relatief laag scoren als het gaat om de tevredenheid. Vooral ten aanzien van weten wat er speelt en het nakomen van afspraken kan de gemeente zich nog verbeteren.

Figuur 4.4 Tevredenheid over de samenwerking met de gemeente (n=15)

Ook hebben we gekeken welke aspecten de algemene tevredenheid over de samenwerking het meest beïnvloeden (zie figuur 4.4). Het gaat om de volgende aspecten:

- Goed geïnformeerd worden door de gemeente.
- De gemeente heeft kennis over mijn organisatie en wat wij doen t.a.v. armoede en sociale uitsluiting.
- De gemeente weet wat er in de praktijk van armoede en sociale uitsluiting speelt.

Deze aspecten zouden nog verder verbeterd moeten worden. Over deze drie aspecten zijn de organisaties relatief ontevreden, en dit zijn dan ook belangrijke aandachtspunten.

Om de samenwerking in de toekomst te verbeteren, worden door de organisaties een aantal aandachtspunten genoemd. Daarbij valt op dat meerdere aandachtspunten te maken hebben met het elkaar informeren.

- Beter zicht en kennis van elkaar organisatie en kunde.
- Zicht hebben op cliënten met een beperking.
- Open blijven communiceren en elkaar goed op de hoogte houden.
- Het belang en de noodzaak van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting blijven inzien en de betreffende subsidies blijven toekennen.
- Meer directe opdrachten verlenen.
- Meer overleg.

- De gemeente moet nog meer grip krijgen op het armoedebeleid, het vangnet kan beter.
- Eerder geïnformeerd worden als zich veranderingen aandienen.
- Helpen formulieren overzichtelijk te maken.
- Met elkaar helder hebben wie wanneer in de keten een bijdrage levert (zou moeten leveren).
- Heldere beschrijving van de verantwoordelijkheden t.a.v. cliënten.

Met de vertegenwoordigers van minima hebben we gesproken over de sterke en zwakke punten in de samenwerking met de gemeente. Er wordt zowel op het gebied van verbetering van de financiën als dat van de verbetering van maatschappelijke participatie samengewerkt. De vertegenwoordigers van de minima vinden verder dat de samenwerking met de gemeente goed verloopt, en dan met name de laatste paar jaren. *'De gemeente staat hier meer open voor en er is steeds meer overleg.'* Er worden enkele aandachtspunten genoemd. Ten eerste zou er nog meer afstemming moeten komen. *'Eén persoon als centraal aanspreekpunt, een casemanager. Zo bereik je dat mensen niet honderd maal hetzelfde verhaal hoeven te vertellen en van het kastje naar de muur worden gestuurd.'* Verder is de gemeente druk bezig met de omslag van wantrouwen naar vertrouwen. Ook daar valt nog terrein te winnen.

Ook met de regievoerders is gesproken over de samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties en de gemeente. De regievoerders die we gesproken hebben, constateren beiden een verbetering op dit gebied. Dit heeft te maken met de sterke 'drive' binnen de gemeente en de maatschappelijke organisaties om er gezamenlijk iets van te maken. En verder heeft ook het Zorgplein (een loket binnen de gemeente waar iedereen terecht kan met vragen over wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning) ertoe bijgedragen dat er meer wordt samengewerkt.

Een aandachtspunt is dat iedere organisatie uiteindelijk toch de eigen belangen heeft en nastreeft. Dit kan botsen met de belangen van de gemeente. Verder is ook de regierol van de gemeente een punt van aandacht. *'Je moet je afvragen hoever de gemeente moet gaan in het regie voeren. Als de gemeente al het beleid integraal wil uitvoeren, dan gebeurt er helemaal niets.'* Een andere regievoerder voegt daaraan toe: *'Wij willen als gemeente de regie voeren, maar dat komt vaak hautain over.'*

4.4 Samenwerking van maatschappelijke organisaties en groepen onderling

Naast samenwerking met de gemeente geven alle maatschappelijke organisaties die de enquête invulden aan, dat zij ook samenwerken met andere maatschappelijke organisaties. Het maatschappelijk werk wordt veel genoemd, maar ook woningcorporaties, de Voedselbank, vrijwilligersorganisaties, en organisaties op medisch gebied (het ziekenhuis/de psychiatrie en de huisarts). In alle gevallen gaat het om informatie uitwisselen. Maar ook contact over individuele cases wordt vaak genoemd. In veel gevallen is de samenwerking gericht op een bepaalde doelgroep. Dak- en thuislozen worden vaak genoemd, maar ook nieuwe Nederlanders, minima met een baan, bijstandsgerechtigden, kinderen van minima, en tenslotte ouderen.

Ook tijdens de interviews hebben we gevraagd naar de onderlinge samenwerking. In de vorige paragraaf constateerden we al dat de samenwerking met de gemeente de laatste jaren verbeterd is, en hetzelfde geldt ook voor de onderlinge samenwerking. Er wordt sinds een jaar veel meer afgestemd en veel meer overleg tussen de verschillende partijen, aldus een vertegenwoordiger van de minima. Daardoor is de onderlinge bekendheid met elkaar binnen het maatschappelijke veld flink toegenomen. *'Iedereen heeft goede bedoelingen en het doel is om zoveel mogelijk samen te werken.'* In dit kader worden enkele aandachtspunten genoemd. De samenwerking is al een flink eind op de rit, maar er zou nog meer begrip voor elkaar moeten zijn. En verder geeft een vertegenwoordiger van de Sociale Raadslieden aan dat er nog wel het een en ander verbeterd kan worden voor mensen die tussen de wal en het schip vallen als het gaat om de schuldhulpverlening. Zo komen nu mensen die schulden binnen de familie hebben bijvoorbeeld niet in aanmerking voor schuldhulpverlening.

4.5 Lokale samenwerkingsverbanden

We hebben alle vertegenwoordigers van de maatschappelijke organisaties gevraagd aan welke grotere lokale samenwerkingsverbanden rond armoede en maatschappelijke participatie van minima men deelneemt. We hebben toegelicht dat hiermee samenwerkingsverbanden worden bedoeld met drie of meer partners (dat kunnen organisaties, gemeentelijke afdelingen of particuliere initiatieven zijn). We baseren ons in deze paragraaf dus op datgene wat de respondenten aan ons genoemd hebben.

Bijna alle (acht van de negen) maatschappelijke organisaties die de vragenlijst hebben ingevuld, nemen deel aan een lokaal samenwerkingsverband. De respondenten noemen uiteenlopende samenwerkingsverbanden. Daarbij valt op dat het niet altijd gaat om netwerken waarbij meerdere organisaties betrokken zijn, zoals de vraag was, maar dat in een aantal gevallen ook individuele organisaties worden genoemd. In willekeurige volgorde: Wijkgericht werken in de wijk Ussen, het Veiligheidshuis, het C-team rond woonwagengedwongen, de GGZ, Aanzet (sociaal-juridische dienstverlening), Mass-overleggen, de keten rond jeugd (CJG), de schuldhulpverlening, PROTA, kernteams in verschillende wijken, de klankbordgroep Samen Gezond, en de Kledingbank. De ambtenaren noemen ook een aantal lokale samenwerkingsverbanden: lokale welzijnsinstellingen, de Voedsel- en de Kledingbank, het Platform tegen armoede, PROTA, het Cliëntenplatform, het Sociaal Raadsliedenwerk, Platform Wonen, Welzijn en Zorg, en Stichting Leergeld.

Hieronder volgt een omschrijving van de samenwerkingsvormen die door de respondenten het vaakst genoemd zijn.

PROTA

PROTA staat voor Platform Regio OSS Tegen Armoede. In 1996 (het Internationaal Jaar tegen de Armoede) werd op initiatief van het arbeidspastoraat in Oss een groot aantal maatschappelijke en kerkelijke organisaties bijeengeroepen om het draagvlak te onderzoeken van een gezamenlijke

armoedeaanpak in Oss en omgeving (onder andere Vluchtelingenwerk, de Voedselbank, de Kledingbank, de Sociale Raadslieden en het IVC).

De Stichting PROTA heeft tot doel het bevorderen van een structurele bestrijding van armoede, en het opvangen, bundelen en uitwisselen van signalen van armoede. PROTA tracht haar doel te verwezenlijken door het debat over armoede blijvend te stimuleren, en door groepen te vormen die zich bezighouden met diverse aspecten van armoede. Projecten die momenteel lopen zijn onder andere de kerstpakkettenactie en het maatjesproject.
(meer informatie: <http://www.PROTA-oss.nl>)

Voedselbank

De Voedselbank in Oss is zes jaar geleden opgericht. Om in aanmerking te komen voor de Voedselbank in Oss, zijn er criteria vastgesteld door de Landelijke Federatie Voedselbanken. Zo is er een inkomensgrens bepaald en geldt de eis dat mensen worden aangemeld via een hulpverlener; in Oss is dat het Bureau Sociale Raadslieden. De pakketten zijn bedoeld als noodhulp.

Het bestaan van de voedselbank is daarnaast ook een vorm van kritiek op de bestaande structuren, waarin mensen tussen wal en schip vallen. Voor de financiering is de Voedselbank afhankelijk van sponsoring, giften en subsidies. Het voedsel wordt vanzelfsprekend gratis geleverd. Het Steunpunt Oss heeft op dit moment te weinig mogelijkheden voor opslag.

(Meer informatie: <http://www.rkdiaconie.nl/index2.asp?pid=2&aid=100&id=0&cid=&llntType=5>)

Werkgroep Samen Gezond

Samen Gezond is een project van de gemeente Oss, uitgevoerd door de GGD Hart voor Brabant. Het project richt zich op het verkleinen van de gezondheidsverschillen. De laatste vijf jaar zijn er tientallen leuke, gezonde en leerzame projecten uitgevoerd samen met de wijkbewoners. Doel was om samen te werken aan een gezonde leefstijl en een goede gezondheid van de bewoners. Daarbij kwamen thema's aan bod als gezonde voeding, bewegen en diabetespreventie. Het project 'Samen Gezond' dat de afgelopen vijf jaar is uitgevoerd in de Schadewijk en de Ruwaard, is op 7 december afgesloten in de vorm van een slotbijeenkomst op Horizonschool De Regenboog aan de Lijsterlaan.
(Meer informatie: <http://www.samengezond.web-log.nl>)

5 *Versterking van de lokale sociale agenda in Oss*

De versterking van de lokale sociale agenda is, samen met het versterken van de samenwerking tussen partijen op lokaal niveau, de belangrijkste doelstelling van de Stedenestafette. Het eerste punt vloeit voort uit het streven om armoedebestrijding hoog op de lokale sociale agenda te houden. Dit streven wint aan betekenis doordat de armoedebestrijding door de te verwachten bezuinigingen onder druk kan komen te staan. Om armoedebestrijding hoog op de lokale agenda te houden, is tevens verdere versterking van het maatschappelijke draagvlak voor het armoedebeleid nodig. Dit raakt aan het belang van versterking van de samenwerking.

Vooralsnog heeft de gemeente Oss ervoor gekozen om op dit moment zelf geen lokale sociale agenda op te stellen. Op 24 november hebben in Oss namelijk gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden in verband met de gemeentelijke herindeling (de gemeentes Lith en Oss zijn per 1 januari 2011 samengevoegd). De gemeente Oss wilde daarom niet op de verkiezingen vooruitlopen of valse verwachtingen scheppen bij andere organisaties. Zoals één van de regievoerders aangeeft: *‘Wij zetten nu in op versterking van de lokale samenwerking, dat is waar onze wethouder nu op heeft ingestoken met de Stedenestafette. Als de Stedenestafette een jaar later was geweest, hadden we de lokale sociale agenda wel kunnen inpassen in de beleidscyclus.’*

De vragenlijst die we alle respondenten in alle deelnemende steden, dus ook in Oss, hebben voorgelegd, bevat standaard enkele vragen over de lokale sociale agenda. Vandaar dat we in dit hoofdstuk toch enkele belangrijke resultaten de revue zullen laten passeren. We houden daarbij in het achterhoofd dat dit nu te vroeg is voor de gemeente Oss, maar mogelijk kunnen deze resultaten in de toekomst een eerste aanzet geven als het moment wel is aangebroken om in Oss de lokale sociale agenda op te stellen.

5.1 *Wensen voor de lokale sociale agenda*

In een lokale sociale toekomstagenda leggen de lokale partijen gezamenlijk vast wat binnen de gemeente de prioriteiten zijn als het gaat om de bestrijding van armoede en de bevordering van maatschappelijke participatie. We hebben zowel de regievoerders, gemeenteambtenaren en medewerkers van maatschappelijke organisaties als de vertegenwoordigers van de minima gevraagd welke punten volgens hen zeker op deze agenda moeten komen.

De genoemde suggesties van alle respondenten die we geënquêteerd en geïnterviewd hebben, laten zich als volgt groeperen:

- Regelmatig gezamenlijk overleg en onderlinge doorverwijzing.
- Aandacht voor preventie.
- Verhoging van de maatschappelijke participatie; maatregelen moeten zoveel mogelijk participatiebevorderend zijn.
- Het voorkomen van sociale uitsluiting. Vanuit allerlei kanten aanvliegen op de bestrijding van sociale uitsluiting, ook vanuit het jeugdbeleid.
- Solidariteitsgevoel niet kwijtraken. Ons niet blindstaren op eigen kracht-filosofie, niet afbreken wat is opgebouwd.
- Gebruik het 'boerenverstand': niet verdrinken in regelingen, maar de confrontatie aangaan met de klant.
- Overheid moet het niet overnemen, maar mensen ondersteunen als ze het heft in eigen hand nemen.
- Snelle en juiste dienstverlening voor mensen met schulden.

Wat verder opvalt is dat er veel aandacht wordt gevraagd voor kinderen uit arme gezinnen. Verder verwees één respondent naar de conferentie op 18 oktober jongstleden. *'Ik ben blij met de Stedene-stafette. Ik vind het een goed initiatief, de landelijke aandacht is goed.'*

In Bijlage 1 staat een gedetailleerd overzicht van de geuite wensen voor de lokale sociale agenda.

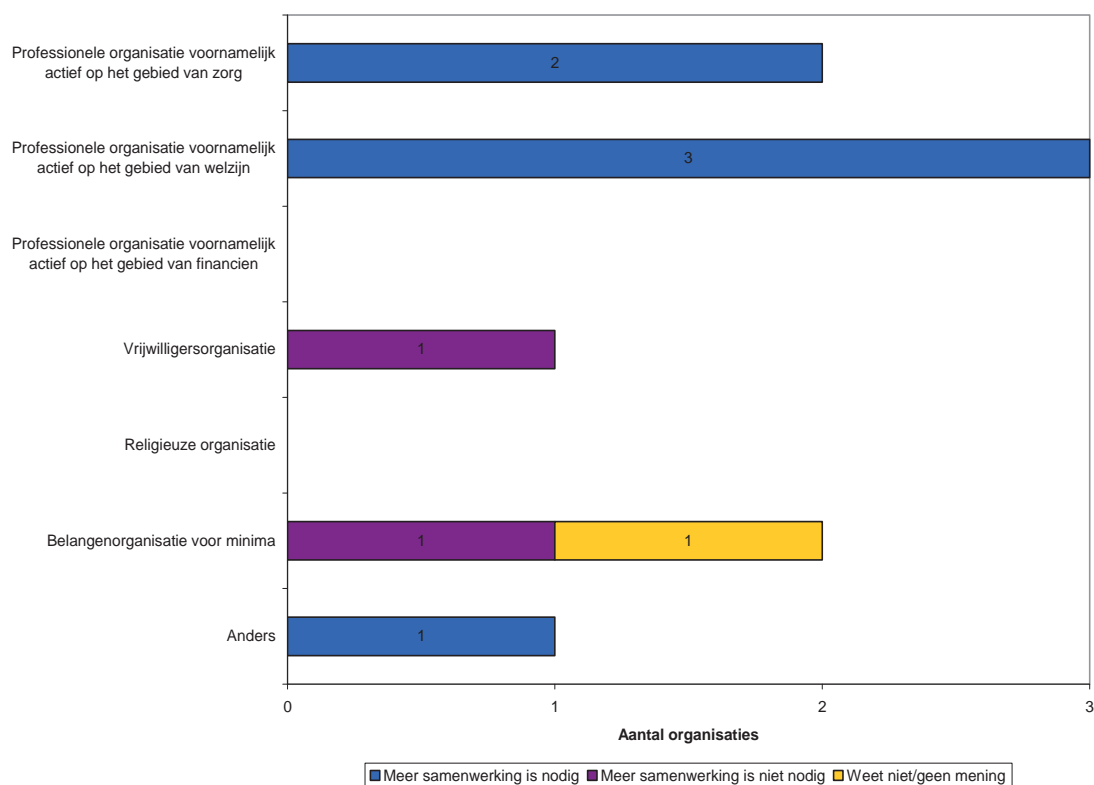
5.2 *Wensen voor samenwerking*

Zowel de medewerkers van maatschappelijke organisaties als de beleidsambtenaren hebben we gevraagd wat hun wensen zijn voor het samenwerken aan de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. De behoefte aan meer samenwerking is gepeild, evenals de gewenste samenwerkingspartners en de thema's waarop meer samenwerking gewenst is.

Maatschappelijke organisaties

De resultaten van de enquête laten zien dat twee derde van de medewerkers van maatschappelijke organisaties die deze vraag hebben ingevuld (zes van de negen), vindt dat er meer moet worden samengewerkt. Dit zijn MEE, Novadic Kentron, Vivaan, Epicentrum, SMO Verdihuis en Aanzet. Twee medewerkers van organisaties vinden dat er niet meer hoeft te worden samengewerkt (Stichting Voedselbank, de Trechter), één medewerker heeft geen mening (Stichting Kledingbank).

Figuur 5.1 Behoeftte aan samenwerking naar type organisatie (n=9)

De medewerkers van maatschappelijke organisaties die meer willen samenwerken, doen een groot aantal suggesties met wie ze dat meer zouden willen doen. Zo noemen ze MEE, RIGOM, welzijnsorganisaties, de Voedselbank, de GGZ, reïntegratiebureaus, Vivaan, vluchtelingenwerk, de mantelzorgwinkel en andere vrijwilligersorganisaties.

De thema's waarop medewerkers van maatschappelijke organisaties vinden dat ze meer moeten samenwerken met andere organisaties zijn signalering, participatie, beleidsontwikkeling, ondersteuning en begeleiding van cliënten. En verder noemen ze afstemming, gericht op de verbetering van de situatie van cliënten.

De gemeente

Vier ambtenaren hebben in de enquête antwoord gegeven op de vraag of ze behoefte hebben aan meer of intensievere samenwerking met andere organisaties op het gebied van armoede en sociale uitsluiting. Daarbij constateren we dat geen van de ambtenaren die we hebben bevroegd aangeeft meer of intensiever te willen samenwerken. Drie ambtenaren hebben hier geen mening over, en één ambtenaar geeft aan dat meer samenwerking niet nodig is. Logischerwijs worden door hen dus geen suggesties en thema's genoemd. In de enquête is verder niet gevraagd waarom men geen behoefte heeft aan meer of intensievere samenwerking.

6 *Samen verder werken aan succes: conclusies en aanbevelingen*

De gemeente Oss maakt zich sterk voor een effectief armoedebeleid. Oss wil actief en stimulerend zijn in haar beleid, zowel ten aanzien van inkomensondersteunende maatregelen, als ook ten aanzien van maatschappelijke participatie. In Oss zijn veel organisaties actief op het gebied van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting van minima, uiteenlopend van zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties, tot de Voedselbank en de Sociale Raadslieden. Zij zijn over het algemeen redelijk positief over de gemeente; de betrokkenheid is groot en er bestaan veel regelingen voor de minima. De laatste jaren is er veel ten goede veranderd in de samenwerking met de gemeente.

Tijdens ons onderzoek in Oss zijn verschillende knelpunten gesignaleerd en suggesties gedaan om het toekomstige armoedebeleid verder te ontwikkelen. In dit hoofdstuk zetten wij uiteen op welke punten de armoedebestrijding in de gemeente Oss verder ontwikkeld kan worden.

Elkaar beter informeren

Uit ons onderzoek blijkt het belang van het onderling goed op de hoogte zijn van wat er speelt, en van wat er door welke organisatie wordt gedaan in Oss. Als het gaat om elkaar informeren, - zowel binnen de gemeente, tussen de maatschappelijke organisaties en tussen gemeente en maatschappelijke organisaties -, kunnen we concluderen dat er op al deze fronten in de laatste paar jaren terrein is gewonnen. Er vindt meer structureel overleg plaats, waardoor men elkaar sneller en beter kan vinden. De ambtenaren willen graag integraal werken. Ze geven aan dat op dit punt nog terrein te winnen is.

De gemeente heeft een steeds beter beeld van de (werkzaamheden) van de organisaties, en de organisaties op hun beurt hebben het gevoel dat de gemeente zich goed inzet om de minima te bereiken. Het is belangrijk dat deze ontwikkeling zich de komende jaren voortzet.

Binnen de gemeente constateren we verder de behoefte aan betere informatieuitwisseling met de andere afdelingen, met als uiteindelijk doel dat het beleid gezamenlijk bepaald kan worden.

Regierol gemeente herzien

De gemeente Oss geeft duidelijk aan de regie te willen voeren ten aanzien van het armoedebeleid. We constateerden eerder dat de gemeente zich verantwoordelijk voelt voor het vangnet van de minima en voor het aanbieden van voorzieningen. Ondanks dat er de laatste jaren al veel in positieve zin veranderd is, geven verschillende ambtenaren aan dat de gezamenlijke regie van de gemeente richting de maatschappelijke organisaties veranderd zou moeten worden. Daarbij speelt de vraag hoe ver je als gemeente moet gaan in het regie voeren. Ook enkele maatschappelijke organisaties hebben kritiek op de gemeentelijke regierol. De overheid zou niet alles over moeten

nemen, maar de minima ondersteuning moeten bieden wanneer zij het heft in eigen hand nemen, zoals een van de maatschappelijke organisaties opmerkt. Wat zij wel als een belangrijke functie van de gemeente zien, is dat de gemeente de verschillende maatschappelijke organisaties samen kan brengen. Het zou al met al goed zijn om de regiefunctie van de gemeente nog eens onder de loep te nemen.

Samenwerking tussen gemeente en maatschappelijke organisaties verder ontwikkelen

De meeste respondenten zijn tevreden over de samenwerking tussen de gemeente en de organisaties, en de onderlinge samenwerking binnen de gemeente of tussen de organisaties. Ons onderzoek brengt verder een tegenstelling aan het licht, namelijk dat de meeste maatschappelijke organisaties behoefte hebben aan meer samenwerking met de gemeente, terwijl we constateren dat andersom deze behoefte bij de gemeente niet leeft. De ambtenaren die we hebben gesproken hebben, met andere woorden, geen behoefte aan meer of intensievere samenwerking met de maatschappelijke organisaties.

De vertegenwoordigers van minima geven aan dat er behoefte is aan meer afstemming met de gemeente. De gemeente is al wel druk bezig met deze omslag, maar daar valt nog het nodige te winnen, bijvoorbeeld door het organiseren van jaarlijkse netwerkbijeenkomsten. De samenwerking zou verder ook betrekking moeten hebben op concrete situaties, of op de analyse van effecten. Ook zouden er vaker gezamenlijke projecten van de grond moeten komen.

Solidariteitsgevoel niet verliezen

De gemeente Oss heeft de intentie om zich te richten op de arbeidsparticipatie dan wel de maatschappelijke participatie van alle inwoners. Met de wetenschap dat dat niet op korte termijn gerealiseerd kan worden en bovendien wordt belemmerd door de beperkte financiële mogelijkheden ten gevolge van de bezuinigingen en de verwachte toename van het aantal cliënten. Maar de gemeente wil het solidariteitsgevoel dat van oudsher sterk heerst in Oss niet verliezen. Daar staat tegenover dat de gemeente Oss ervoor moet waken met het ruimhartige armoedebeleid een *comfort zone* te creëren, waardoor de minima te weinig zouden worden gestimuleerd om volgende stappen te zetten op de weg naar participatie.

7 *Literatuur en documenten*

Centraal Bureau voor de Statistiek (2009). *Gemeente Op Maat; Oss*. CBS: Den Haag.

Centraal Bureau voor de Statistiek. *Cijfers van Statline uit 2006 en 2009*.

Nicis (2009). *Armoedebestrijding doe je zo! Successen uit de G32*. Dvd.

Steketee, M., Mak, J., & Tierolf, B. (red.) (2010). [*Kinderen in Tel: Databoek 2010*. Ongepubliceerde absolute cijfers over kinderen in bijstandsgezinnen uit 2008]. Verwey-Jonker Instituut.

StimulanSZ (2008). *Minimascan 2008*. Utrecht: StimulanSZ.

Advies aan B&W: Breed ondersteund armoedebeleid (13 juli 2010). Gemeente Oss.

Advies aan B&W: Verordening Langdurigheidstoelage Oss (23 december 2008). Gemeente Oss.

Evaluatie minimabeleid Wwb Oss (2010). Gemeente Oss.

Beleidsplan Wmo (2007). Gemeente Oss.

Conceptnotitie Participatiebeleid Oss, Lith en Maasdonk (2010). Gemeente Oss.

De staat van Oss: trends en ontwikkelingen. Licht op de toekomst van Oss (2010). Gemeente Oss.

Tabellenboek Ouderenenquête (2004). GGD Hart voor Brabant.

Rapport tevredenheid burgers Wmo (2008). Gemeente Oss.

Geraadpleegde websites:

<http://www.oss.nl>

<http://oss.kliknieuws.nl/nieuws/101250/kom-ee-kidz-taz-vullen>

<http://www.PROTA-oss.nl>

<http://www.rkdiaconie.nl/index2.asp?pid=2&aid=100&id=0&cid=&IntType=5>

<http://www.samengezond.web-log.nl>

Bijlage 1 Wensen voor de lokale sociale agenda

Dit is een overzicht van de wensen voor de lokale sociale agenda, zoals die door de verschillende categorieën respondenten zijn genoemd in de enquête en de interviews.

De vertegenwoordigers van minima:

- Dat met alle betrokken partijen een toekomstagenda wordt opgesteld. Bij een vorige manifestatie werden namelijk niet alle partijen in de presentatie genoemd (Solidariteitsfond en AEK).
- Sociale uitsluiting voorkomen.
- Het solidariteitsgevoel niet kwijtraken. Ons niet gek laten maken met de eigen kracht-filosofie. Deze is goed, maar we moeten niet terug naar afbreken wat er is opgebouwd.
- Overleg met iedereen.
- Serieus kijken naar de aangeleverde ideeën.

De regievoeders:

- Ik ben blij met de Stedenestafette. Ik vind het een goed initiatief, de landelijke aandacht is goed.
- Ik zou willen pleiten voor het gebruik van 'boerenverstand'. Niet verdrinken in de regelingen, maar ook het gesprek aangaan met de klant. Dat zou de kracht moeten zijn: de confrontatie aangaan met de klant. De overheid moet het niet overnemen, maar mensen ondersteunen wanneer zij het heft in eigen hand nemen.

De medewerkers van maatschappelijke organisaties:

- Verhogen van inkomsten op de breedste manier.
- Snelle en juiste dienstverlening voor mensen met schulden.
- Regelmatig gezamenlijk overleg ter bevordering van de uitvoering van het armoedebeleid.
- Weet het niet.
- Bevorderen van maatschappelijke participatie.
- Preventief aanpakken.
- Prioriteiten t.a.v. noodzakelijke hulpverlening.
- Armoedeval voorkomen.
- Wat kan er in de preventieve sfeer (voorkomen van).
- Financiële ondersteuning van vrijwilligersorganisaties niet verlagen.
- Versterken van netwerken door afbouw van de Awbz-zorg.
- Oog voor de jeugd, bv. leren budgetteren, maar ook: kinderen die in armoede leven.
- Onderlinge doorverwijzing.
- Verhogen van de maatschappelijke participatie door de inzet van vrijwilligerswerk.

De beleidsambtenaren:

- Bereik en behoud van voorzieningen voor de allerzwakste groepen in tijden van bezuinigingen.
- Gevolgen van het nieuwe regeerakkoord voor minima.
- Op het bestrijden van sociale uitsluiting van allerlei kanten aanvliegen, ook vanuit het jeugdbeleid (gebeurt al in Oss).
- Stimuleren en versterken van het sociale netwerk rond risicokinderen en -gezinnen.
Maatregelen (ook op inkomensgebied) moeten zoveel als mogelijk participatiebevorderend zijn.
- Stimuleren van eigen verantwoordelijkheid (meer activerende aanpakken kiezen en dit doortrekken tot in het participatiebeleid).
- Speciale aandacht voor kinderen uit arme gezinnen.

Bijlage 2 Over het onderzoek in Oss

Het Verwey-Jonker Instituut heeft gebruik gemaakt van kwalitatieve en kwantitatieve bronnen en methoden. Wij hebben:

- Bestaand onafhankelijk onderzoek over de gemeente geanalyseerd (waaronder CBS-statistieken).
- Relevante beleidsdocumenten bestudeerd.
- Interviews gehouden met de drie belangrijkste spelers in de gemeente Oss op het gebied van armoede en sociale uitsluiting (regievoerders).
- Interviews gehouden met drie vertegenwoordigers van de minima in Oss.
- Een digitale enquête gehouden onder ambtenaren en medewerkers van maatschappelijke organisaties.

Over de enquête

Methode

Aan 12 gemeenteambtenaren en 21 medewerkers van maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting in Oss is via e-mail een uitnodiging verstuurd voor deelname aan het onderzoek naar samenwerking op dit gebied. De lijst met organisaties en e-mailadressen is door de gemeente Oss samengesteld.

Via een link in de uitnodigingsmail kwamen de respondenten terecht bij een vragenlijst. De vragenlijst bestond voor de deelnemers van maatschappelijke organisaties uit 29 vragen en voor de gemeenteambtenaren uit 34 vragen. De vragenlijst kon online worden ingevuld. Als eerste werd een korte introductie gegeven op het Europese Jaar ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, op de deelname van de gemeente Oss aan de Stedenestafette, en op het onderzoek. Hierna konden de respondenten beginnen met het beantwoorden van de vragen. Aan de organisaties en gemeenteambtenaren is na twee weken een herinnering verstuurd.

Resultaten

In totaal hebben vijftien medewerkers van maatschappelijke organisaties en negen gemeenteambtenaren de vragenlijst ingevuld. Deelnemers die minder dan de helft van de vragen hebben beantwoord zijn hierbij niet meegerekend. De medewerkers van de maatschappelijke organisaties zijn in dienst bij dertien verschillende organisaties. De meeste beleidsambtenaren van de gemeente die de enquête invulden zijn werkzaam bij de afdeling Leefomgeving en Welzijn, team Maatschappelijke zaken. Maar ook is één respondent werkzaam bij de afdeling Belastingen en één ander bij de Regionale Sociale Dienst. Wanneer het gaat om het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting,

zijn vijf ambtenaren betrokken bij de formulering van het beleid en zijn ook vijf ambtenaren betrokken bij het bewaken van de uitvoering van het geformuleerde beleid. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal deelnemers per type organisatie.

Deelnemers aan de digitale enquête

Type organisatie	Aantal deelnemers
Gemeente	5
Professionele organisatie voornamelijk actief op het gebied van zorg	2
Professionele organisatie voornamelijk actief op het gebied van welzijn	3
Professionele organisatie voornamelijk actief op het gebied van financiën	0
Religieuze organisatie (bijv. een kerkelijke organisatie of moskee)	0
Vrijwilligersorganisatie	1
Belangenorganisatie voor minima	2
Professional organisatie voornamelijk actief op het gebied van zorg en welzijn	1
Totaal aantal deelnemers	14

Colofon

Opdrachtgever/financier	Project Erop af: doen en delen! en de deelnemende gemeenten
Auteurs	Drs. M.C.A.M. van Dongen Drs. A. Huygen Drs. D. Bulsink
Omslag	Grafital, Valkenswaard
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T 030-2300799 F 030-2300683 E secr@verwey-jonker.nl website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

Deze publicatie is te downloaden via de website www.verwey-jonker.nl en www.stedenestafette.nl.

ISBN: 978-90-5830-427-8

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2010.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.